

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen, enheten för mervärdesskatt och punktskatter
Viktor Berg
103 33 Stockholm

Stockholm
2025-03-11

Vår referens
Patrick Krassén

Dnr
Fi2024/01941

Remissyttrande

Betänkandet *Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi* (SOU 2024:67)

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om det angivna förslaget. Här följer våra synpunkter.

Förslaget i korthet

I betänkandet berörs ett antal produkter och förslag till ekonomiska styrmedel med syfte att minska miljö- och klimatpåverkan som följer av svensk konsumtion. Utredningen har inte haft i uppdrag att lämna författningsförslag eller förslag som rör direkt skatt, sociala avgifter eller mervärdesskatt.

De syften, s.k. effektlogiker, som bedömningarna avser främja skiljer sig åt mellan olika produkter och områden. Syftena innefattar minskad konsumtion, minskad miljö- och klimatpåverkan i produktionsledet, förlängd produktlivslängd, ökad materialåtervinning, avfallsförebyggande och effektivare avfallshantering, minskade materialbehov, skapande av ökad efterfrågan på återvunna material och underlättad regelefterlevnad.

Verktygen som övervägs för att uppnå syftena skiljer sig också åt, men innefattar skatter, subventioner, checkar, producentansvar, statligt finansierade åtgärder, tillsyn, ökade forskningsinsatser, och påverkan på beslutsprocesser i EU.

Företagarnas inställning

Eftersom inga konkreta författningsförslag lämnas, begränsar Företagarna remissyttrandet till generella synpunkter.

Utgångspunkten för betänkandets problembeskrivning är att den samhällsekonomiska kostnaden för miljö- och klimatpåverkan av de berörda produkterna inte återspeglas i priset. Dessa kostnader har således karaktären av s.k. negativa externaliteter, alltså att produktion och konsumtion innebär kostnader som inte bärs av producenten eller konsumenten. Att internalisera dessa kostnader kan uppnås genom olika styrmedel, som kan riktas mot producenten, konsumenten, eller båda, eller aktörer i mellanledet (t.ex. transportörer eller avfallshanterare).

Att utforma ekonomiska styrmedel på ett ändamålsenligt sätt kräver dels att den samhällsekonomiska kostnaden kan beräknas på ett rationellt sätt, dels att styrmedlet utformas korrekt, dels att styrmedlet inte används i andra syften (att exempelvis en punktskatt sätts på sådan nivå som internaliserar de externa kostnaderna, inte används som allmän intäktskälla för staten).

Att genom nya ekonomiska styrmedel påföra producenter och konsumenter ytterligare kostnader (det får antas att kostnader som påförs producenter i hög grad förs över till konsumenterna genom ökade priser) leder, allt annat lika, till försämrad konkurrenskraft och köpkraft. Även om det kan finnas goda skäl att främja återbruk och förlängd livslängd för material och produkter, kan det på många områden

leda till att incitamenten för innovation hämmas, i synnerhet för tekniskt avancerade produkter. Konsumenters efterfrågan på nya och utvecklade produkter är ett incitament för producenter att investera i innovations- och utvecklingsinsatser. Ekonomiska styrmedel inriktade på längre livslängd för produkter behöver därför utformas på ett sätt som snarare styr mot effektivare materialnyttjande än mot långsammare produktutveckling.

Det är viktigt att politiska beslut beaktar prisets funktion som informationsbärare. Konsumenter söker som regel produkter som ger en attraktiv kombination av kvalitet, funktion och pris. Det kan inte antas att konsumenter överlag kommer att acceptera högre priser – som kan antas bli effekten av styrmedel som skatter och utökat producentansvar – även om det är motiverat av ökad cirkularitet för produkten i fråga. I en globaliserad världshandel, där billigare alternativ finns, riskerar relativt sett högre krav på svenska företag att medföra sämre konkurrenskraft, högre trösklar för etablering och minskade investeringsmöjligheter. En sådan utveckling skulle, tvärtemot avsikten, göra det svårare att uppnå de miljö- och klimatförbättrande målen.

Av ovan anförda skäl bör Sveriges styrmedel inte avvika på betydande sätt från de styrmedel som beslutas på EU-gemensam nivå.

Företagarna vill instämma i den synpunkt som framförs i Svenskt Näringslivs remissyttrande (2025-03-11), att det är anmärkningsvärt att näringslivet, som i mycket hög utsträckning berörs av förslagen, inte har haft någon representation i utredningen.

Patrick Krassén
Skattepolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna